

50 Aars Diskussion om Raadhuspladsen

Gennem et halvt Aarhundrede har Pladsen været Genstand for Kritik

NÅAR Københavns Magistrat nu vil udskrive, en stor Konkurrence om Raadhuspladsens fremtidige Udformning, er det ikke første Gang Spørgsmaalet har optaget Sindene. Man har tværtimod lige siden Raadhuset blev paabegyndt diskuteret dets Omgivelser, og det er endnu ikke lykkedes at komme til noget helt tilfredsstillende Resultat.

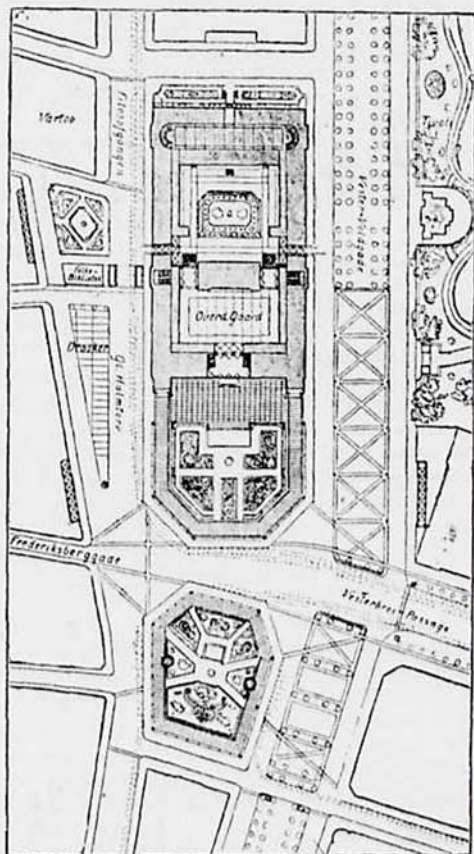
Raadhuspladsen har aldrig været en Helhed. Den blev til under mange Vanskeligheder. I det statelige Værk om Københavns Raadhus' Opførelse, der udkom i 1903, skrev Prof. Francis Beckett om Forholdene, som de laa, da det blev besluttet at flytte fra Nytorv ud til Halmtorvet og her paa det tidligere Voldterren opføre Københavns Raadhus.

— Ind mod Byen (langs Vester voldgade) havde man den tarvelige smaaakaarne Huspækké, der havde dækket sig bag Volden, og som nu, da Volden laidd, beholdt et underligt lysky Præg. Mod Vesterbro er det anselige Hjørnehus (Papariplyen, som nu igen har maattet vige for Richshuset) en Prøve paa Halvfjerdsernes Bygningsstil. Paa den anden Side af Gaden ligger Industribygningen og videre Tivolihaven med dens lettere Bygninger.

Man var fra første Færd ikke tilfreds med Raadhusets Placering

Mod Nord begrænses Pladsen af Helmershus, mens selve Stedets Hovedbygning, Raadhuset, fra Syd skyder sig skævt ind paa Pladsen, og ikke nok med det — da Jordsmonnet skraaner, kommer Raadhuset til at ligge lavere end dets Genbo. Denne Genbo er altsaa sat højere paa Straa. Det var derfor i og for sig intet Under, at man grublede saa længe og talte saa meget om Raadhus-

pladsen, thi at faa et kunstnerisk tilfredsstillende Hele ud af den var — som det ogsaa bemærkes — en uløselig Opgave.

Tegningen viser en af Planerne til Nyrops første Konkurrenceforslag. Man ser, hvordan Raadhuspladsen er tænkt som et Haveanlæg og Hullet ned mod Vartov lukket med en Biblioteksbygning. Vester voldgade hed Filosogangen og Vestre Boulevard kaldtes Kirsebær-Gangen.

Raadhusets Bygmester havde først ønsket en væsentlig større Raadhusplads

Af de gamle Forhandlinger kan man se, at Raadhuset oprindelig var tænkt trukket tilbage paa Linje med Vartov, saa man var blevet fri for den underlige Blindtarm, der skyder sig ind forbi Palace Hotellet og Lavendelstrædes Udmunding. Saadan var Nyrops oprindelige Tanke, men Bystyret betragtede det som alt for glubsk en Idé. Mån skulde spare paa Jorden, og saa blev Raadhusets Byggegrund rykket frem. Men Nyrop var stadig opmærksom paa det aabne Gab mod Vartov, og han søgte i sit Projekt at fylde det med et Folkebibliotek, der skulde danne en lav Sidefløj til Raadhuset, dog saaledes at Vester voldgade — eller Filosogangen, som den dengang hed — blev ført igennem i en Kolonnade.

I sit første Konkurrenceprojekt i 1892

viste Martin Nyrop paa Muslingeskallens Plads et sirligt Haveanlæg, der igen førtes videre paa den anden Side Vesterbros Passage.

Man forudsaa ikke, at Pladsen vilde faa en saa afgørende trafikal Betydning, som Tilfældet senere er blevet. De ydre Kvarterer var set med vore Øjne kun af beskedne Dimensioner, og de faa Buslinjer, som passerede Pladsen, betragtedes ikke som noget Problem. I Dag er der syv Sporvognslinjer, der kører over Raadhuspladsen, og før Benzin-Restriktionerne kom, havde man yderligere to Omnibuslinjer og stod i Begreb med at indføre en tredje. En saadan Trafikintensitet kunde næppe forenes med den püne Havekunst, Martin Nyrop skitserede.

Men det var heller ikke lang Tid, denne Løsning blev bevaret selv paa Papiret. Da den anden Raadhuskonkurrence blev offentliggjort, havde Nyrop medet

De to Lurblesere, der blev forenede

For at lukke Vesterbrogades store Udmunding og ligesom holde en klarere Begrænsning af Pladsen foreslog Nyrop at sætte to fritstående Søjler i hver sin Side af Vesterbros Passage. Der skulde staa én Lurbleser paa hver vendt med Ansigtet mod Vest. Nyrop sagde: „Ved dem vil denne Indkørsel til Byen vinde en Anseelse, som nu mangler“. Han betragtede stadigvæk Raadhuspladsen som et Skel, her havde Vesterport ligget, og det maatte nu altid være Overgangsleddet mellem By og Land, om end Bebyggelsen voksede videre vestpaa. Hvor mange Københavnerne betragter i 1941 Raadhuspladsen ud fra saadanne Synspunkter?

For øvrigt blev den ene af Lurblesersøjlerne rejst. Den stod en Tid paa Prøve foran Paraplyens Hjørne, men da Forsøget var gjort, og Prøvesøjlen pillet ned igen, skete der ikke mere i Sagen, og først mange Aar efter rejstes Lurblesersøjlen mellem Raadhuset og Paladshotellet. Idéen var nu genfødt i Tvillingskikkelse; de to gæve Musikanter maatte nøjes med en fælles Sokkel.

Muslingeskallen med Vand i

Den største Strid gjaldt dog Muslingeskallen. Da Plankeværket omkring Raadhuset faldt i 1901, og Muslingeskallens Fordybning afsløredes, opstod der spontant en hidsig Debat, som varede i Aarevis. Nogle kaldte Muslingeskallen en mislykket Spas, andre foreslog at anvende den som en fælles Æbleskivepande, og endnu flere ønskede den fyldt med Vand. Det sidste skete virkelig ved et Uheld; under Arbejdet kom man til at overhugge et Vandror, og Muslingeskallen forvandlede paa saa Ojeblikke til et Gadekær. Nu lød der Krav om at faa det bibeholdt. Nyrop tabte faktisk i Datidens Øjne i Prestige paa Muslingeskallen. Hans svorne Tilhænger, den senere Borgmester Jens Jensen, sagde engang som Medlem af Borgerrepræsentationen, at selv om han værdsatte Raadhusets Bygmester højt, saa kunde han ikke følge ham i denne

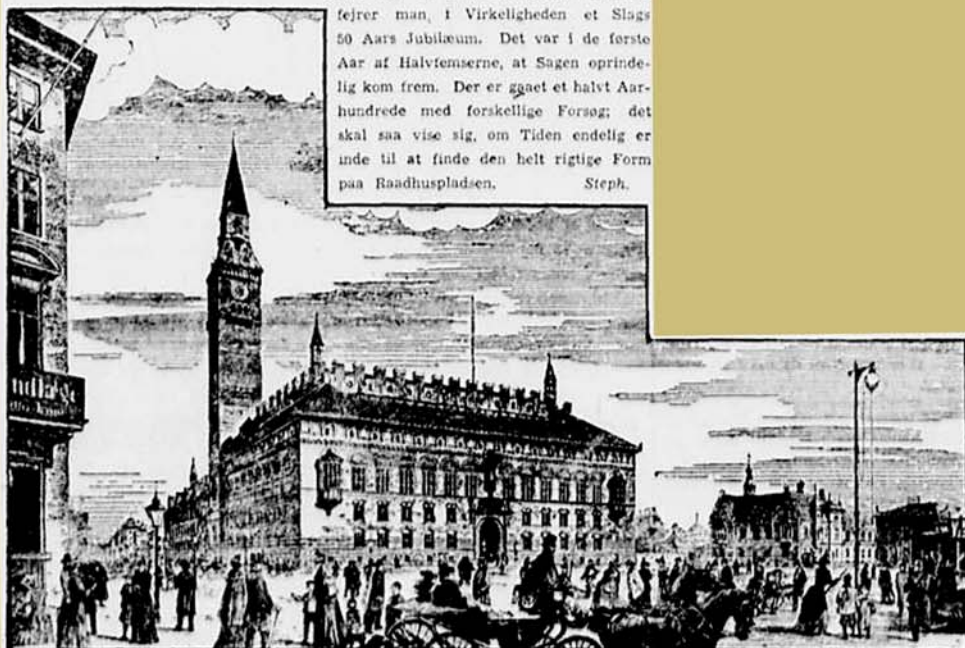
Sag, og Jens Jensens Udtalelse blev hilset med Bifaldsyttringer fra de øvrige Medlemmer. Alligevel førte Nyrop sin Vilje igennem, men det kostede timelange Forhandlinger i Borgerraaet, og Beslutningen blev kun truffet med knebent Flertal.

Det lille Stykke Romantik — Raadhushaven

Man havde ogsaa mange Overvejelser angaaende Raadhushaven. Den fandtes ikke paa Nyrops første Projekt, men blev indføjet paa et senere Tidspunkt. Lidt romantisk maaske, et Mindesmærke over ældre Københavneres Ungdomssværmeri paa Turen langs Volden. Som Ludvig Holstein skrev:

*Dér hvor Støken fløjtede
paa Forliebtes Sti,
og hvor Ungdom skøjtede
ned langs Tivoli.*

Her vilde man bevare en Stump Natur. Naar Konkurrenceprojekterne nu kommer ind til Fremtidens Raadhusplads, fejrer man i Virkeligheden et Slags 50 Aars Jubilæum. Det var i de første Aar af Halvtøserne, at Sagen oprindelig kom frem. Der er gaaet et halvt Aarhundrede med forskellige Forsøg; det skal saa vise sig, om Tiden endelig er inde til at finde den helt rigtige Form paa Raadhuspladsen. Steph.

En halv Snes Aar, før Raadhuset blev færdigt, tegnede Professor Martin Nyrop dette Helhedsbillede til „Illustreret Tidende“. Saaledes tænkte man sig dengang Raadhuspladsens pulserende Liv; det er næsten saa hektisk som i Dag. Man lægger tillige Mærke til, at der ikke er nogen Muslingeskål foran Raadhuset.